

СЕКЦІЯ 6. ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ВИСНОВКУ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Ільків Н. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри господарсько-правових дисциплін
Львівського державного університету внутрішніх справ
м. Львів, Україна*

У переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, затвердженого Законом України від 19 травня 2011 року № 3392-VI (далі – Закон № 3392-VI) [1], вміщено висновок з оцінки впливу на довкілля (далі – ОВД). Цей документ враховується при прийнятті рішення про провадження планованої діяльності та може бути підставою для відмови у видачі рішення про провадження планованої діяльності. Правовою основою висновку з ОВД є Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» [2], який відповідно до вимог Директиви 2011/92/ЄС та прийнятих на себе Україною міжнародних зобов'язань заклав правові передумови для запровадження європейської моделі ОВД в Україні.

Оцінка впливу на довкілля є комплексною стадійною процедурою. Відповідно до ст. 2 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», ОВД передбачає: 1) підготовку суб'єктом господарювання звіту з ОВД; 2) проведення громадського обговорення; 3) аналіз уповноваженим органом інформації, наданої у звіті з ОВД, будь-якої додаткової інформації, яку надає суб'єкт господарювання, а також інформації, отриманої від громадськості під час громадського обговорення, під час здійснення процедури оцінки транскордонного впливу, іншої інформації; 4) надання уповноваженим органом мотивованого висновку з ОВД, що враховує результати цього аналізу; 5) врахування висновку з ОВД у рішенні про провадження планованої діяльності.

З огляду на визначені стадії потребує додаткового аналізу правова природа фінального документу з ОВД. Зі змісту Закону «Про ОВД» слідує, що фінальне рішення за процедурою ОВД складається з двох частин: висновку з ОВД (ст.9) та рішення про провадження планованої діяльності (ст. 11).

На своєрідну дворівневу конструкцію вказується і у наукових джерелах [3].

Висновок з ОВД видається уповноваженим територіальним чи центральним органом. У ньому визначається допустимість чи обґрунтовується недопустимість провадження планованої діяльності та визначає екологічні умови її провадження, виходячи з ОВД планованої діяльності, зокрема величини та масштабів такого впливу (площа території та чисельність населення, які можуть зазнати впливу), характеру (у тому числі – транскордонного), інтенсивності і складності, ймовірності, очікуваного початку, тривалості, частоти і невідворотності впливу (включаючи прямий і будь-який опосередкований, побічний, кумулятивний, транскордонний, короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий, постійний і тимчасовий, позитивний і негативний впливи), передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення впливу на довкілля.

У висновку з ОВД зазначається тип, основні характеристики та місце провадження планованої діяльності; визначається допустимість чи обґрунтовує недопустимість провадження планованої діяльності; встановлюються умови використання території та природних ресурсів під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності; умови щодо охорони довкілля та забезпечення екологічної безпеки під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності; умови щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та усунення їх наслідків; умови щодо зменшення транскордонного впливу планованої діяльності, щодо якої здійснювалася процедура оцінки транскордонного впливу. Якщо з ОВД випливає необхідність здійснення компенсаційних заходів, то у висновку покладається обов'язок із здійснення таких заходів; якщо виникає необхідність запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження, а також моніторингу впливу планованої діяльності на довкілля, то покладається обов'язок із здійснення відповідних дій; якщо необхідним є здійснення додаткової ОВД на іншій стадії проектування, то визначаються строки та обґрунтовуються вимоги щодо її здійснення; у разі потреби здійснення післяпроектного моніторингу – визначається порядок, строки та вимоги до його здійснення (ст. 9 ЗУ «Про ОВД»). Тобто у висновку з ОВД визначаються екологічні параметри проекту.

Рішення органу державної влади або органу місцевого самоврядування про провадження планованої діяльності встановлює (затверджує) параметри та умови провадження планованої діяльності. Згідно з ч. 2 ст. 11 Закону «Про ОВД», у цьому рішенні зазначається, що «екологічні умови провадження планованої діяльності визначені у

висновку з ОВД». Але окрім того, що «екологічні» складові зазвичай одночасно є й економічними, чи тісно пов'язаними з ними (для прикладу, місце розташування об'єкта чи тип сировини, що використовується для виготовлення продукції, потужність теплової електростанції та обсяг сталі, що буде виплавлятися за допомогою установки тощо), у Законі «Про ОВД» зазначається, що рішення про провадження планованої діяльності може включати екологічні умови провадження планованої діяльності.

Погоджуючись із висловленою науковцями позицією, неможливо затверджувати екологічні параметри планованої діяльності окремо від технічних та економічних [3], а відповідно необґрунтованим є розмежування рішення про провадження планованої діяльності та висновок з ОВД.

Суперечить усій викладеній у Законі схемі норма ч. 3 ст. 11, в якій зазначається, що у разі, якщо після ухвалення висновку з ОВД законодавством не передбачається прийняття рішення про провадження планованої діяльності для початку її провадження, висновок з ОВД, у якому визначено допустимість провадження планованої діяльності, вважається рішенням про провадження планованої діяльності. Тож, поперше, потребує законодавчого уточнення перелік випадків, у яких після ухвалення висновку з ОВД не потрібне прийняття рішення про провадження планованої діяльності для початку її провадження, подруге, внесення змін до ч. 1 ст. 11 щодо визначення підстави для початку провадження планованої діяльності.

Крім того, у ч. 1 ст. 11 вказується, що рішення про провадження планованої діяльності приймається «у формі документа дозвільного характеру». Це, у свою чергу, суперечить Закону № 3392-VI, який містить вичерпний перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, та фактично нівелює ключове значення висновку з ОВД.

Таким чином, у Законі України «Про ОВД» закладено низку суперечливих положень, зокрема щодо впровадження рішення з ОВД, як остаточного рішення, поряд з висновком ОВД. Це веде до відсутності єдності у правозастосуванні. Так, у разі порушення суб'єктивних прав громадськості чи замовника проекту постає питання щодо предмету оскарження – висновок чи рішення є документом дозвільного характеру, що встановлює права та обов'язки. Не вносить ясність у це питання і ст. 12 Закону під назвою «Оскарження в судовому порядку рішень, дій чи бездіяльності у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля». Тож нагальним та необхідним є внесення відповідних змін та доповнень до законодавства з метою чіткості законодавчого розуміння та недопущення проблем у практиці реалізації інституту ОВД.

Література:

1. Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, затверджений Законом України від 19 травня 2011 р. № 3392-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1056-11>
2. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23 травня 2017 р. № 2059-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>
3. Малишева Н., Третяк Т., Шемшученко Ю. Оцінка впливу на довкілля як інструмент охорони екологічних прав людини. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/otsinka-vplyvu-na-dovkillya-yak-instrument-ohorony-ekologichnyh-prav-lyudyny/>

СПІВВІДНОШЕННЯ ОБ'ЄКТНО-СУБ'ЄКТНИХ СКЛАДІВ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ТА БЕЗПЕКИ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ НА ПОСТКОНФЛІКТНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Кірін Р. С.

*доктор юридичних наук, доцент,
провідний науковий співробітник*

*Інституту економіко-правових досліджень імені В. К. Макутова
Національної академії наук України
м. Київ, Україна*

Розглядаючи на початку 2020 р. пріоритети екологічної політики на наступні п'ять років [1] Верховна Рада України підтвердила, що одним з них є поетапне наближення (транспозиція, імплементація та забезпечення дотримання) природоохоронного законодавства до відповідних директив ЄС. Водночас, перед парламентом, урядом і органами місцевого самоврядування (далі – ОМС) на сьогодні стоїть дуже важливе завдання – розробити ефективну систему захисту довкілля, а разом з тим і захисту людини як його частини.

Окрема увага приділена ускладненню екологічної ситуації на сході України, що зумовлено військовими діями і руйнацією інфраструктури та екологічно небезпечних підприємств. На тимчасово окупованій території України порушується екологічна рівновага, а відсутність належного державного контролю за якістю довкілля, зокрема на непідконтрольних територіях Донецької і Луганської областей, призводить до небезпечних змін стану довкілля і збільшує ризики для здоров'я населення і безпеки його життєдіяльності.

Тому, враховуючи суспільне значення пріоритетів екологічної політики Верховної Ради України на наступні п'ять років, серед